

N:o 72.

Ank. till Riksd. kansli den 4 april 1905, kl 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af vissa till förra militiebostället Torsjö n:r 1 jämte Falstorp n:o 1, ett torp, i Östergötlands län hörande lägenheter och torp.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad propositionen (n:o 69) har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 10 februari 1905 föreslagit Riksdagen medgifva,

dels att de till förra löjtnantsbostället 1 mantal Torsjö n:o 1 jämte Falstorp n:o 1, ett torp, i Godegårds socken och Finspånge läns härad af Östergötlands län hörande lägenheterna Åfallet, Kulan, Mariedal och Borgen måtte med de för dessa lägenheter å en af kommissionslandtmätaren G. W. Müntzing år 1901 öfver hemmanet upprättad karta utmärkta områden, nämligen för Åfallet 12 hektar 15,25 ar, för Kulan 17 hektar 36,35 ar, för Mariedal 24 hektar 26,02 ar och för Borgen en hektar 3 ar, från hemmanet afsöndras och hvarje lägenhet till sin innehafvare försäljas mot i statsrådsprotokollet angifna köpeskillingar, att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen samt i öfrigt på de i 6 te momentet af kungl. skrifvelsen till domänstyrelsen angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från

kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896 angifna villkor äfvensom under förbehåll om rätt till utfartsväg öfver Mariedal för innehafvare af lägenheten Borgen och egendomen underlydande torpet Blommedal samt öfver Kulan för innehafvare af Borgen, Blommedal och Mariedal;

dels att egendomen underlydande torpen Karlstorp och Blommedal måtte med de för desamma å ofvannämnda karta utmärkta områden, nämligen för Karlstorp 17 hektar 83,05 ar och för Blommedal 27 hektar 90,62 ar, från hemmanet afsöndras och hvaradera torpet för sig i enlighet med föreskrifterna i 8:de och följande momenten af nyssnämnda kungl. skrifvelse till domänstyrelsen den 25 september 1896 till försäljning utbjudas för i statsrådsprotokollet omförmälda köpeskillingar samt under förbehåll om rätt till utfartsväg för innehafvare af Borgen öfver Blommedal äfvensom för innehafvare af Borgen, Blommedal, Mariedal och Kulan öfver Karlstorp;

dels att tiden för tillträdet af de delar af hemmanet, som försålles, bestämdes till den 14 mars 1906;

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar inflöte, måtte på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

I detta ärende har departementschefen till förenämnda statsrådsprotokoll anført följande:

I underdånig skrifvelse den 27 nästlidne januari har domänstyrelsen anmält, att vid under år 1902 förrättad uppskattning å förra löjtnantsbostället Torsjö n:o 1, 1 mantal, jämte Falstorp n:o 1, ett torp, i Godegårds socken och Finspånge läns härad af Östergötlands län för förnyad utarrendering från den 14 mars 1905 af berörda hemman, för hvilket årliga arrendet utginge med 2,300 kronor, förslag väckts om afsöndring och försäljning af vissa till hemmanet hörande lägenheter och torp; och har domänstyrelsen, under åberopande af 7:de momentet i nådiga skrifvelsen till styrelsen angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, underställt den väckta frågan Kungl. Maj:ts nådiga pröfning, därvid styrelsen tillika öfverlämnat instrument öfver förenämnda uppskattningsförrättning jämte en af kommissionslandtmätaren G. W. Müntzing år 1901 öfver hemmanet upprättad karta med tillhörande beskrifning äfvensom öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af omförmälda handlingar inhämtas, bland annat:

att å egendomen, som är belägen 0,9 mil från Mariedams järnvägsstation och omfattar ett ägområde af tillhopa 528 hektar 88,11 ar, finnas, bland andra, följande med innehafvarne enskildt tillhöriga åbyggnader försedda lägenheter, nämligen lägenheten Åfallet, som innehafves af Gustaf Vilhelm Johansson, lägenheten Kulan, som innehafves af Carl Andersson, lägenheten Mariedal, som innehafves af Johan Anders Zakrisson, samt lägenheten Borgen, som innehafves af Albertina Charlotta Larsson;

att uppskattningsmännen ansett ofvannämnda lägenheter Åfallet, Kulan och Mariedal äfvensom de å egendomen befintliga insynade torpen Karlstorp och Blommedal, de sistnämnda bebyggda med stuga och ladugårdsbyggnader, hafva ett sådant läge, att de utan men för hufvudgården kunde från hemmanet afsöndras, dock med vissa närmare angifna förändringar i fråga om deras områden; hvarjämte uppskattningsmännen, efter framställning från domänstyrelsen, förklarar sig anse lägenheten Borgen, som saknade skog, jämväl kunna utan olägenhet för stamhemmanet därifrån skiljas;

att de områden, som enligt uppskattningsmännens förslag borde tilläggas lägenheterna Åfallet, Kulan och Mariedal äfvensom torpen Karlstorp och Blommedal, blifvit af landtmätaren å förberörda karta med röda gränslinjer utmärkta och omfattade nedannämnda ägofigurer å kartan, nämligen:

lägenheten Åfallet ägofigurerne n:is 1—5, 8—29 samt delar af n:is 6, 7, 30 och 33, med en areal af tillhopa 12 hektar 15,25 ar, däraf 1 hektar 91,10 ar åker och tomt, 4 hektar 24,70 ar äng, 5 hektar 98,30 ar skogs- och hagmark samt 1,15 ar impediment,

lägenheten Kulan ägofigurerne n:is 793—806, 812—846 och delar af n:is 847 och 848, med en areal af sammanlagdt 17 hektar 36,35 ar, däraf 1 hektar 69,30 ar åker och tomt, 1 hektar 68 ar äng, 13 hektar 97,50 ar skogs- och hagmark samt 1,55 ar impediment,

lägenheten Mariedal ägofigurerne n:is 849, 850, 850 a, 851—860, 860 a, 861—905 och delar af n:is 847, 848, 906 och 907, med en areal af tillhopa 24 hektar 26,02 ar, däraf 2 hektar 76,80 ar åker och tomt, 3 hektar 43,70 ar äng, 18 hektar 4,30 ar skogs- och hagmark samt 1,22 ar impediment,

torpet Karlstorp ägofigurerne n:is 762, 764, 765, 767—792 och 807—811 samt delar af n:is 757, 757 a, 763, 766 och 847, med en areal af tillhopa 17 hektar 83,05 ar, däraf 2 hektar 72,40 ar åker och

tomt, 4 hektar 11,10 ar äng, 10 hektar 91,80 ar skogs- och hagmark samt 7,75 ar impediment, samt

torpet Blommedal ägofigurerna n:is 908—917, 917 a, 918—938, 938 a, 939, 939 a, 940—960, 960 a, 961—1,008 och 1,020 samt delar af n:is 906 och 907, med en areal af tillhopa 27 hektar 90,62 ar, däraf 5 hektar 50,40 ar åker och tomt, 2 hektar 38,40 ar äng, 19 hektar 99,80 ar skogs- och hagmark samt 2,02 ar impediment;

att lägenheten Borgen föreslagits skola försälas med det till samma lägenhet nu hörande, å ofvanberörda karta med ägofigurerna n:is 1,009—1,019 betecknade område, omfattande en areal af 1 hektar 3 ar, däraf 19,60 ar åker, 40,20 ar äng och 43,20 ar skogsmark;

att uppskattningsmännen föreslagit, att samtliga förenämnda fyra lägenheter skulle till innehafvarne upplåtas samt att ofvannämnda två torp skulle å offentlig auktion försälas, hvarjämte lägenheterna och torpen af uppskattningsmännen åsatts följande saluvärden, lägenheten Åfallet 1,400 kronor, däraf 270 kronor för ståndskog, lägenheten Kulan 1,410 kronor, däraf 300 kronor för ståndskog, lägenheten Mariedal 2,550 kronor, däraf 1,100 kronor för ståndskog, lägenheten Borgen 250 kronor, torpet Karls-
torp 3,500 kronor, däraf 700 kronor för ståndskog, samt torpet Blommedal 4,000 kronor, däraf 1,000 kronor för ståndskog;

att uppskattningsmännen hemställt, att vid eventuell försäljning af ifrågavande lägenheter och torp dessa borde förbehållas nyttjanderätt till de vägar, som nu ledde till desamma; samt

att Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet tillstyrkt den föreslagna försäljningen af ifrågavarande lägenheter och torp.

Af utredning, som på anmodan åstadkommits af landtmäteristyrelsen, har visat sig, att i afseende å ifrågavarande hemman visserligen ej förekomme sådant förhållande, som enligt 2 § 2 momentet i lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 utgjorde hinder för ägostyckning å hemmanet, men att, då utmarken till hemmanet så till vida låge i samfällighet med två angränsande afgärda hemman, att dessas afgärdarätt till skogsmark inom Torsjö hemman icke blifvit utbruten genom sådan delning, att hemmanets ägor icke finge utan ägarens samtycke med annan mark intagas i skifte, hemmanets andel i utmarken syntes böra vid en eventuell ägostyckning antingen bibehållas gemensam för de särskilda, vid ägostyckningen uppkommande hemmanslotterna eller ock tilldelas en af dessa lotter.

Domänstyrelsen, som ansett, att af landtmäteristyrelsens förenämnda

utredning framginge, att ägostyckning icke lämpligen kunde användas såsom form för afskiljande från hemmanet af den till upplåtelse ifrågasatta marken och att i följd däraf för de torp och lägenheter, som kunde komma att försäljas, i sammanhang med försäljningen måste vidtagas särskilda åtgärder för beredande åt dem af rätt till nödiga vägar, har från domänintendenten i länet inhämtat yttrande rörande de vägar, som vore af behovet påkallade; och utvisar af domänintendenten i sådant afseende afgifvet yttrande, att väg erfordrades för lägenheten Borgen öfver torpet Blommedal, för Borgen och Blommedal öfver lägenheten Mariedal, för denna lägenhet samt Borgen och Blommedal öfver lägenheten Kulan, för denna och för de öfriga lägenheterna samt Blommedal öfver torpet Karlstorp samt för samtliga ifrågavande fyra lägenheter och två torp öfver stamhemmanets mark till den till Mariedam ledande bygdevägen.

Enligt hvad domänstyrelsen uti sin ofvanberörda skrifvelse meddelat, har styrelsen, då beslut öfver de ifrågasatta upplåtelseerna icke kunde väntas blifva meddeladt före den 14 nästinstundande mars, föranstaltat om ifrågavande egendoms upplåtande till nuvarande arrendatorn på ytterligare ett års tid eller till den 14 mars 1906.

Efter det sådana förelägganden, som omförmälas i 6:te punkten af ofvanberörda nådiga skrifvelse den 25 september 1896, meddelats innehafvarne af lägenheterna Åfallet, Kulan, Mariedal och Borgen, hafva desse inom förelagd tid förklarar sig villiga att af kronan för åsatt pris inköpa hvar och en sin lägenhet att tillträdas den 14 mars 1906, därvid, såsom säkerhet för köpeskillingarnas erläggande, af lägenhetsinnehafvarne, hvilka förbehållit sig rätt att erlagga köpeskillingarna under loppet af tio år, aflämnats behörigen affattade, till vederhäftigheten styrkta borgensförbindelser; hvarjämte innehafvarne af lägenheterna Mariedal och Kulan äfvensom de personer, hvilka ingått borgen för uppfyllandet af dess köpeanbud, afgifvit särskilda skriftliga förklaringar, att de vidblefve, lägenhetsinnehafvarne sina köpeanbud och borgensmännen de af dem ingångna borgensförbindelser oberoende därpå, om i blifvande köpebref angående lägenheterna intoges förbehåll om sådan rätt till väg öfver lägenheterna, som i det föregående omförmälts.

För egen del har domänstyrelsen slutligen anmält, att styrelsen icke hade något att erinra mot de föreslagna upplåtelseerna.

Utskottet har ej haft något att emot bifall till framställningen erinra. Då det emellertid af den i ärendet förebragta utredning framgår,

att i samtliga de till försäljning föreslagna lägenheterna åsatta saluvärden ingår värdet af ståndsskog till växlande belopp, utan att af handlingarne kan inhämtas, efter hvilka grunder denna skogsvärdering ägt rum, har utskottet här velat uttala önskvärdheten af att för framtiden i liknande fall fullständigare upplysningar i berörda afseende må kunna af handlingarne i ärendet vinnas.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 april 1905.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
